

5. Alison Gopnik and Laura Schulz. Causal Learning: Psychology, Philosophy, and Computation. – 2007. – 358р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oxfordscholarship.com>.

6. Педагогика: учебник для студентов педагогических учебных заведений / под ред. П.И. Пидкасистого. - М. : Педагогическое общество России, 2006. - 608 с.

7. Лазарев М.І. Полісистемне моделювання змісту технологій навчання загально інженерних дисциплін : монографія / М.І. Лазарев. – Х. : Видавництво НФаУ, 2003. – 356 с.

*Созикіна Г.С., Богдан Ж.Б., Саєнко Н.В.
Харків, Україна*

ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВНЗ

Традиційна інженерна діяльність й інженерна освіта завжди були значною мірою орієнтовані на культивування саме технократичного мислення й технократичного ставлення людини до світу. Але з урахуванням сумного досвіду ХХ ст. з'явилася необхідність перегляду системи інженерної освіти з нових, етичних позицій. Мова йде не про відмову від техніки взагалі, без якої вже неможливе існування людської цивілізації, а пошук нових, більш гуманних форм взаємозв'язку між людиною і технікою. На думку В. Горохова та В. Розіна, завдання полягає в тому, щоб змінити саму внутрішню установку технічної науки й інженерної діяльності через переорієнтацію інженерного мислення і, в першу чергу, через інженерну освіту [1, с. 20].

Метою статті є визначення місця професійної етики у системі підготовки майбутніх інженерів.

Аналіз взаємозв'язку техніки та суспільства виявив різні точки зору на їх природу. Стосовно використання техніки філософи (Ф. Дессаур, Е. Капп, Л. Мемфорд, М. Хайдеггер, К. Ясперс) займають часто протилежну, але цілком визначену позицію [2].

Наприклад, К. Ясперс доводить, що в технічній цивілізації людина стає одним із видів сировини, предметом обробки, і не може звільнитися від влади створеної нею техніки, у результаті відбувається втрата особистісних та індивідуальних основ. Ф. Рапп відзначає, що справа ви-

глядає так, ніби ми засуджені на присутність техніки, вона стала самостійною інстанцією, розвиток якої здається ледве керуванним.

Як і більшість авторів XIX ст., Е. Капп оптимістично оцінював можливості техніки. Він бачив у ній засіб культурного, етичного й інтелектуального вдосконалення і «власного порятунку» людства.

Але сучасні філософи частіше вбачають у техніці джерело складних проблем, якщо не пряме зло. У результаті розвитку техніки природа і людина деградує (руйнуються), оскільки стають простими функціональними елементами й матеріалом бездушної машини.

Одні філософи вважають, що техніку необхідно гуманізувати, зробити відповідною природі та людині, інші ж упевнені, що будь-яка спроба гуманізувати сучасну систему, упроваджуючи в неї більшою мірою, ніж раніше, людські цінності, приречена на провал, оскільки система здатна проявляти відносно до таких косметичних операцій абсолютно виняткову стійкість. Вважаємо найпродуктивнішою точку зору Ф. Раппа, суть якої полягає в тому, що техніка спирається на механізми культури та цінності людини, тому *можна розв'язати проблеми техніки, удосконалюючи суспільство, соціальні інститути, демократичні механізми контролю, освіту.*

Сьогодні розробники концепцій вищої технічної освіти спільними зусиллями вирішують, якою в ідеалі має бути особистість інженера, котра веде світ шляхом прогресу, а не руйнування. Умовою досягнення такого ідеалу є формування професійної етики інженера.

Професійна етика інженера, або *інженерна етика* – це система норм професійної моралі, що виражають громадські вимоги до діяльності й поведінки інженерно-технічного працівника з урахуванням особливостей його праці та взаємин усередині професійного середовища, виробничого колективу [3, с. 10].

Загальні принципи професійної етики базуються на загальнолюдських нормах моралі, таких, як добро і зло, обов'язок і відповідальність тощо. У полі дії конкретної професії формуються спеціальні професійні моральні норми і цінності, характерні лише для даного роду діяльності, наприклад, принцип справедливості є головним в юридичній діяльності, принцип милосердя – у медицині, обов'язку і совісті – у військовій справі.

Що стосується інженерної етики, то, за визначенням О. Лапузіної [4], вона є сукупністю морально-етичних настанов та ціннісних орієнтацій, що визначають систему норм та цінностей, які регулюють конкретну специфічну інженерну діяльність. Враховуючи морально-

етичні складові інженерної професії, її можна визначити як інтегроване поняття, що формується у студентів передусім завдяки опануванню змістом предмета професійної етики та набуттям досвіду використання одержаних знань у процесі ситуаційного навчання. Професійна етика інженера виявляється в морально-етичному ставленні до виконання завдань професії, спрямованості на оволодіння новими знаннями, вміннями та навичками у межах її різних складових (техноетики, комп'ютерної, екологічної, корпоративної, міжнародної етики, етики переговорів, презентацій, рекламування продукції); сформованості соціальної відповідальності, інтелектуальної чесності сучасного фахівця.

У розвинутих країнах вже давно усвідомили, що необхідні дуже чіткі і дієві механізми практичної реалізації етичних концепцій, які представлятимуть собою систему взаємодії професіоналів усередині професійного співтовариства з метою контролю за виконанням етичних норм. У багатьох країнах Заходу існує розгалужена етична інфраструктура, ядром якої є етичні комітети [5]. Такі комітети працюють в усіх сферах господарського та суспільного життя, а витрати на створення і підтримку етичної інфраструктури легко окупаються на ринку при взаємодії з контрагентами, які хочуть співпрацювати з надійним партнером.

Разом з тим усвідомлення етичних норм професійної діяльності відіграє свою роль в об'єднанні інженерів у професійні спільноти (асоціації) з метою створення умов як для кращого задоволення своїх інтелектуальних потреб, так і для захисту матеріальних інтересів. Такого роду асоціації в країнах Заходу здійснюють функції підтримки інженерів, зокрема в тих випадках, коли професійний обов'язок інженера відносно суспільства (наприклад, міркування безпеки того чи іншого проекту для оточуючих) вступає в протиріччя з безпосередніми інтересами фірми, де він працює.

Завданням вітчизняних вишів є посилення етичної орієнтованості навчання студентів не тільки спеціальних дисциплін, а й гуманітарних та соціальних наук, економіці та права, оскільки інженеру необхідна рефлексія над технікою в контексті соціальної відповідальності представників технічних професій.

Список літератури:

1. Горохов В. Г. Введение в философию техники: учеб. пособ. / В. Г. Горохов, В. М. Розин ; науч. ред. Ц. Г. Арзаканян. – М. : ИНФРА-М, 1998. – 224 с. – (Сер. «Высшее образование»).

2. Мамалуй Г. Я. Философские альтернативы XX века : Лекции по курсу «История философии» / Мамалуй Г. Я. – Вып. 2. – Х. : ХДАК, 2002. – 159 с.

3. Комаров И. Н. Этика – инженеру / Комаров И. Н. – Мн. : Университетское, 1990. – 128 с.

4. Лапузіна О. М. Формування професійної етики у майбутніх інженерів на основі ситуаційного навчання : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. М. Лапузіна. – Вінниця, 2006. – 23 с.

5. White T. I. Ethics Incorporated: How America's Corporations are Institutionalizing Moral Values / T. I. White. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.Imu.edu/Asset9444.aspx?method=1>.

*Соловійова Л.В.
м.Харків, Україна*

ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА ЯК ОСНОВА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З АРАБСЬКИМИ СТУДЕНТАМИ НА ФАКУЛЬТЕТАХ МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТИ ВТНЗ

Постановка проблеми. Актуальність викладання такої дисципліни, як «Педагогічна культура викладача» аспірантам (зокрема – майбутнім викладачам факультетів міжнародної освіти) обумовлена наявністю протиріччя між завеликою кількістю інформації, яку зараз можна дуже легко отримати завдяки інтернет-ресурсам, та необхідністю організації певних умов та методів навчання у сфері вищої освіти молодих людей з їх новими формами мислення, що формуються під впливом можливостей, які надає їм глобальна інформатизація суспільства.

Мета: Проаналізувати тенденції викладацької діяльності в сучасних умовах українського ВТНЗ, виявити особистісні риси педагога в українській та арабській культурах та визначити корисні елементи, які допоможуть підвищити ефективність роботи з арабськими студентами.

Виклад основного матеріалу. Спостерігається наявність двох крайніх тенденцій з боку деяких викладачів, які намагаються пристосуватися до нових умов реалізації процесу навчання.

Серед них є ті, що енергійно впроваджують новітні інформаційні технології, особливо - дистанційне навчання, роблять акцент на самостій-